

Dr. George-Cristian IOAN

**Sanționarea faptelor
comise de minori.
Spre un model european**

Editura
Hamangiu
2025

CUPRINS

INTRODUCERE	1
<i>Secțiunea 1. Scopul lucrării</i>	1
<i>Secțiunea a 2-a. Sursa problemelor</i>	3
 PARTEA I. STABILIREA RĂSPUNDERII MINORULUI –	
PREMISA SANCTIIONĂRII	15
 Capitolul I. Evoluția în legislație și în teorie a concepției	
privind reacția la faptele penale săvârșite de minori –	
<i>drumul spre modelul european</i>	15
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive. Modelul european</i>	15
<i>Secțiunea a 2-a. Perioada pre-modernă</i>	21
§1. Antichitatea	22
§2. Evul Mediu și perioada anterioară demersului	
modern de codificare	32
<i>Secțiunea a 3-a. Codurile penale franceze. Influența lor</i>	36
<i>Secțiunea a 4-a. Modelul american în secolul al XIX-lea</i>	
și în prima jumătate a secolului XX. Influența asupra	
modelului european	46
<i>Secțiunea a 5-a. Răspunderea penală a minorului în Europa,</i>	
în prima jumătate a secolului XX – influența doctrinei	
pozitivistice și înlocuirea abordării punitive cu cea	
centrată pe educare	53
<i>Secțiunea a 6-a. Cea de-a doua jumătate a secolului XX.</i>	
Globalizarea și încercarea de uniformizare a justiției	
juvenile. Conceptualizarea drepturilor copilului	
și uniformizarea practicilor prin instrumente de drept	
internațional public	63
<i>Secțiunea a 7-a. Scurte concluzii</i>	70

Capitolul al II-lea. Imputabilitatea faptei prevăzute

de legea penală săvârșite de minor	75
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive</i>	75
<i>Secțiunea a 2-a. Discernământul minorului</i>	78
§1. Aspecte introductive	78
§2. Clarificarea conceptului de discernământ al minorului	80
§3. O controversă veche	82
§4. Reflectarea controversei în doctrina națională	84
<i>Secțiunea a 3-a. Discernământul minorului – criteriu medico-legal?</i>	90
§1. Aspecte introductive	90
§2. Relevanța criteriului pentru definirea discernământului	91
§3. Discernământ și imputabilitate	93
§4. Limitele criteriului medico-legal	96
§5. Proba discernământului în dreptul comparat	101
§6. Evaluare critică	102
<i>Secțiunea a 4-a. Discernământul minorului – status quo în dreptul intern și în dreptul comparat</i>	104
§1. Aspecte introductive	104
§2. Dreptul intern	106
§3. Dreptul comparat	108
3.1. Dreptul francez	108
3.2. Dreptul italian	112
3.3. Dreptul englez	119
<i>Secțiunea a 5-a. Definiția noastră privind discernământul minorului și criteriile de identificare</i>	123
§1. Aspecte introductive	123
§2. Criteriul normativ versus criteriul etic	124
§3. O posibilă definiție. Gradul de maturitate	125
§4. Evaluare critică	128

§5. Criterii de stabilire a gradului de maturitate _____	130
<i>Secțiunea a 6-a. Influența asupra altor instituții de drept penal</i>	
<i>a stabilirii discernământului prin criteriul maturității _____</i>	<i>136</i>
§1. Aspecte introductive _____	136
§2. Minoritatea și iresponsabilitatea _____	137
§3. Minoritatea și constrângerea morală _____	141
§4. Minoritatea și eroarea _____	146
§5. Minoritatea și vinovăția _____	154
<i>Secțiunea a 7-a. Vârsta și prezumțiile care decurg</i>	
<i>din aceasta _____</i>	<i>158</i>
§1. Aspecte introductive _____	158
§2. Prezumțiile grefate pe vârsta minorului _____	159
2.1. Minorul care a împlinit vârsta de 16 ani – prezumția absolută de maturitate _____	161
2.2. Minorul care nu a împlinit 14 ani – prezumția absolută de imaturitate _____	167
2.3. Minorul cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani – prezumția relativă de imaturitate _____	170
§3. Discernământul minorului făptuitor și discernământul minorului victimă _____	172
3.1. Aspecte introductive _____	172
3.2. Discernământul minorului victimă – stabilirea de la caz la caz a existenței acestuia. Criterii de stabilire și diferența față de discernământul minorului făptuitor _____	176
3.3. Discernământul minorului după 1 ianuarie 2024 – pragul fix și implicațiile sale _____	190
<i>Secțiunea a 8-a. Scurte concluzii preliminare _____</i>	<i>200</i>

PARTEA A II-A. SISTEMUL SANȚIONATOR ÎN CAZUL UNITĂȚII ȘI ÎN CAZUL PLURALITĂȚII DE INFRAȚIUNI COMISE DE MINOR	209
Capitolul I. Aspecte introductive	209
<i>Secțiunea 1. Sistemul de sancțiuni aplicabile minorului în Codul penal curent</i>	209
<i>Secțiunea a 2-a. Perspective în sancționarea delincvenței juvenile pentru apropierea de modelul european</i>	216
Capitolul al II-lea. Tranziția de la un sistem sancționator pentru copii la un sistem sancționator pentru tineri	222
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive</i>	222
<i>Secțiunea a 2-a. Argumentele teoretice care stau la baza tranziției de la un sistem sancționator pentru minori la un sistem sancționator pentru tineri</i>	226
§1. Aspecte introductive	226
§2. Teoria dezvoltării	228
2.1. Argumentul culpabilității treptate	234
2.2. Argumentul naturii copilăriei	240
2.3. Argumentul schimbării naturale	244
<i>Secțiunea a 3-a. Sistemul sancționator pentru tineri în legislație și în practică – sistemul german și sistemul olandez</i>	248
§1. Legislație	248
§2. Practică judiciară	254
<i>Secțiunea a 4-a. Implementarea în dreptul autohton</i>	257
Capitolul al III-lea. Direcții de dezvoltare a sistemului	268
<i>Secțiunea 1. Aspecte introductive</i>	268
<i>Secțiunea a 2-a. Devierea</i>	270
§1. Aspecte introductive	270

§2. Avantajele și dezavantajele politicii de deviere – sistemul olandez și sistemul spaniol _____	273
§3. Scurte concluzii privind implementarea în dreptul autohton _____	294
<i>Secțiunea a 3-a. Justiția restaurativă și flexibilitatea sancțiunilor</i> _____	
§1. Aspecte introductive _____	303
§2. Justiția restaurativă și flexibilitatea – sistemul norvegian și sistemul francez _____	308
§3. Scurte concluzii privind implementarea în dreptul autohton _____	326
3.1. Justiția restaurativă _____	326
3.2. Flexibilitatea sancțiunilor _____	334
Capitolul al IV-lea. Situația particulară a pluralității de infracțiuni comise de un minor. Sistemul sancționator pentru minori în cazul pluralității de infracțiuni – repere teoretice și practice _____	
351	
<i>Secțiunea 1. Repere teoretice și de drept comparat privind pluralitatea de infracțiuni în cazul minorilor</i> _____	
351	
<i>Secțiunea a 2-a. Formele pluralității de infracțiuni care se pot identifica în ceea ce privește minorii – concursul și pluralitatea nenumită</i> _____	
360	
<i>Secțiunea a 3-a. Sancționarea pluralității de infracțiuni în cazul minorilor</i> _____	
371	
§1. Limitele prelungirii și înlocuirii – recunoașterea menținerii măsurii educative ca soluție independentă care se poate dispune cu privire la concursul de infracțiuni săvârșit de minor _____	387
§2. Revenirea implicită asupra liberării atunci când minorul devenit major săvârșește o nouă infracțiune după liberarea din centrul educativ sau de detenție _____	396

§3. Interacțiunea dintre regimul pluralității de infracțiuni săvârșite de minor și alte instituții de drept penal și drept procesual penal _____	398
3.1. Concursul de infracțiuni săvârșite de minor și procedura simplificată _____	398
3.2. Interacțiunea mediată dintre concursul cu o măsură educativă, recidivă și pluralitatea intermediară _____	404
<i>Secțiunea a 4-a. Scurte concluzii privind sistemul sanctionator pentru minori în cazul pluralității de infracțiuni _____</i>	<i>412</i>
CONCLUZII _____	415
<i>Secțiunea 1. Sistemul sanctionator și modelul european _____</i>	<i>415</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Sistemul sanctionator și bune practici _____</i>	<i>420</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Politici penale care să avanseze demersul de aliniere la modelul european _____</i>	<i>430</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Succinte repere finale privind cercetarea noastră _____</i>	<i>437</i>
BIBLIOGRAFIE _____	439